

Memorandum

Datum : dinsdag 6 oktober 2008
Aan : Provinciale Staten
Van : Commissaris van de Koningin Tel.:
Onderwerp : beantwoording vragen van de heer drs. B. Nugteren van de fractie van GroenLinks, betreffende een aantal recente benoemingen tot waarnemend burgemeester.

Op 12 september heeft de heer Nugteren van de fractie van GroenLinks vragen gesteld aan het college van Gedeputeerde Staten over een aantal recente benoemingen tot waarnemend burgemeester in de provincie Utrecht.

De antwoorden op deze vragen ontvangt u van mij en niet van het college van Gedeputeerde Staten; het gaat hier immers om taken en bevoegdheden van de commissaris van de Koningin als één van de drie organen van de provincie.

Het is juist dat middelen in het collegeprogramma zijn bestemd voor loopbaanbegeleiding voor burgemeesters. Dat zou echter niet de conclusie rechtvaardigen dat de taken van de cvdK op het gebied van burgemeestersaangelegenheden aangelegenheid zijn van Gedeputeerde Staten.

Voor de beantwoording van de vragen van de heer Nugteren maak ik onderscheid tussen mijn taken in de procedure voor de benoeming van vaste burgemeesters en die voor de benoeming van waarnemend burgemeesters.

De taak van de commissaris van de Koningin in de procedure voor de benoeming van een vaste burgemeester is een rijkstaak, dat wil zeggen een taak die wordt uitgevoerd rechtstreeks in opdracht van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Voor de uitvoering van deze taken legt de commissaris verantwoording af aan de minister, die zich op haar beurt verantwoordt richting Staten Generaal. Hoewel mijn rol bij de benoeming van vaste burgemeesters een rijkstaak is, ben ik graag bereid provinciale staten te informeren over de wijze waarop ik invulling geef aan deze taak. Voor waarnemend burgemeesters geldt dat deze worden benoemd door de commissaris van de Koningin. De commissaris treedt hierbij op als provinciaal orgaan. Dat brengt verantwoording aan Provinciale Staten met zich mee. De minister heeft overigens het voornemen de benoeming van waarnemend burgemeesters te wijzigen in een rijkstaak, door deze op te nemen in de Ambtsinstructie voor de commissaris van de Koning.

De heer Nugteren stelt dat zowel bij vaste als bij waarnemend burgemeesters in onze provincie sprake is van een oververtegenwoordiging van CDA, PvdA en VVD. Het is inderdaad zo dat sinds jaar en dag, niet alleen in onze provincie, sprake is van onevenwichtigheid in burgemeestersposten waar het gaat om spreiding tussen grote en kleinere politieke partijen. Dit laat zich onder meer verklaren doordat grotere partijen al langer bezig zijn met *talent management* op dit terrein en dat kleinere partijen zich over het algemeen daarin nog meer kunnen ontwikkelen. Mijn ervaring is, in contacten met fractie-lobbyisten die de meeste partijen in de Tweede Kamer hebben, dat zij in toenemende mate zoeken naar inzetbaarheid bij en acceptatie voor gemeenteraden.

Voorts is van belang onderscheid te maken tussen de procedure om te komen tot de benoeming van vaste burgemeesters en die van waarnemend burgemeesters. Voor vaste burgemeesters is mijn beleid bij het opstellen van de selectie van personen die gesprekken voeren met de vertrouwenscommissie uit de gemeenteraad, die selectie breed te spreiden, dus waar mogelijk ook met kandidaten uit de kleinere partijen, indien zij ook aan de kwaliteitseisen voldoen. Dat is ook gebeurd bij de vacatures voor de nieuwe burgemeesters van Utrecht en Maarssen, waarbij ik in mijn selectie ook representanten van D66, GroenLinks en de ChristenUnie heb opgenomen. Uiteraard staat selectie op grond van de kwaliteiten van de kandidaten voorop en moeten zij ook wat hun persoonlijkheid betreft passen bij een

gemeente. Dat in de voorbeelden van Utrecht en Maarssen de gemeenteraden hebben gekozen voor een nieuwe burgemeester uit een van de grote partijen, is de verantwoordelijkheid van de raad, die ik uiteraard respecteer. De minister neemt overigens zoals bekend in alle gevallen de aanbeveling van de raad over.

Ten aanzien van de benoeming van waarnemend burgemeesters gaat het over een korte periode van benoeming, uitgezonderd gemeenten die onderdeel zijn van een herindelingsprocedure. De wet schrijft voor dat de commissaris een waarnemend burgemeester benoemt, gehoord de gemeenteraad. Ik hanteer daarbij de regel dat ik in beginsel altijd twee kandidaten aan de gemeenteraad presenteer. Politieke signatuur speelt bij de benoeming van waarnemend burgemeesters geen grote rol. Bij waarnemers gaat het met name om directe bestuurlijke inzetbaarheid, bekendheid met de Utrechtse bestuurscultuur en relevante bestuurlijke ervaring, als belangrijke selectiecriteria. Bekendheid met de Utrechtse bestuurscultuur is onder meer van belang om direct te kunnen opereren in bijvoorbeeld de Veiligheids Regio Utrecht. Wat betreft ervaring gaat het om personen met recente en langjarige ervaring als burgemeester, of vergelijkbare ervaring als gedeputeerde of wethouder. In de praktijk blijkt meer dan eens dat ook gemeenteraden een voorkeur voor dit soort kandidaten uitspreken. Dat doet mij in dat soort gevallen veelal terugvallen op personen die het Utrechtse kennen. Daarnaast is het een feit dat bestuurders met langjarige ervaring in de meerderheid van de gevallen afkomstig zijn van de drie grote partijen.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is met de commissarissen van de Koningin overeengekomen dat zij zullen bevorderen dat meer vrouwen en kandidaten met een andere etnische achtergrond in het burgemeestersambt komen. Ten uitvoering van dit beleid heb ik de werving voor burgemeesters uitgebreid via *potential assessments*, waarvoor uw staten 50.000 euro per jaar ter beschikking hebben gesteld. Inmiddels hebben 7 van dergelijke assessments plaatsgevonden. Deze hebben ook tot resultaat geleid, gezien de voorziening van het burgemeestersambt met een waarnemer in Lopik. Onder de zeven personen die reeds een assessment hebben doorlopen bevindt zich ook een gericht aantal kandidaten uit kleinere partijen, met name uit D66 en GroenLinks. Ik concludeer hieruit enerzijds dat deze intensievere werving om te komen tot een gedifferentieerder burgemeesterscorps voorzichtig vruchten begint af te werpen. Anderzijds vind ik het ook een taak van de kleinere partijen zelf om te werken aan meer goede burgemeesterskandidaten uit hun gelederen.

Beantwoording van de vragen:

De heer Nugteren heeft de vragen gericht aan Gedeputeerde Staten. De antwoorden hieronder zijn niet door GS, maar door mij als commissaris van de Koningin als afzonderlijk bestuursorgaan geformuleerd.

1. Heeft het college al een aanzet gemaakt met het uitvoeren van het beleid gericht op het verbreden van de werving voor burgemeesters?

Antwoord commissaris van de Koningin: Ja, zie toelichting

2. Zo ja, wanneer worden de Provinciale Staten hierover geïnformeerd?

Antwoord commissaris van de Koningin: Ja, in mijn jaarverslag, te verschijnen voorjaar 2009. Ook in de jaarrekening over 2008 zal over de besteding van de genoemde € 50.000,- gerapporteerd worden.

3. Zijn bij de laatste drie benoemingen tot waarnemend burgemeesters ook kandidaten overwogen met een andere partijpolitieke achtergrond, mn. niet behorend tot CDA, VVD of PvdA?

Antwoord commissaris van de Koningin: Met betrekking tot de benoeming van de vaste burgemeester in Utrecht en Maarssen: ja. Bij de waarnemingen in Bunnik en Leusden lag dat anders, omdat ik niet kon beschikken over kandidaten uit andere partijen die beschikten over de kwalificaties directe beschikbaarheid en voldoende bekendheid met de Utrechtse bestuurscultuur en in voldoende mate pasten bij de (bestuurlijke) couleur locale. Bovendien lieten beide gemeenten ervaring in het burgemeestersambt zwaar meewegen als selectiecriteria.

4. Meent het college dat een betere representativiteit van het burgemeesterscorps in de provincie Utrecht hoogstnoodzakelijk is, ook in partijpolitiek opzicht?

Antwoord commissaris van de Koningin: Ja

5. Zo ja, op welke wijze meent het college hieraan te kunnen bijdragen?

Antwoord commissaris van de Koningin: Zie inleiding. Ik voeg hieraan nog toe dat ik veel waarde hecht aan het oordeel van de raad.